

سازمان دارالافتاء ایران

طرح تفصیلی

تربیت ممتحن آزمون های حفظ عمومی

قرآن کریم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

□ مقدمه:

آشنایی با قرآن، این کتاب الهی و محقق نمودن فرهنگ اصیل قرآنی و بازگشت به کتابی که فصل الخطاب فرامین انسان ساز الهی بوده و در معرفی خویش، خود را نور، هدایت، موعظه، تبیان، شفاء، میزان و فرقان معرفی کرده است، امری لازم و ضروری بوده و بی تفاوت بودن در برابر شناخت این قانون همه جانبه و کامل به معنای بی تفاوتی در برابر حیات و سعادت انسان و جوامع بشری خواهد بود. از این رو سازمان دارالقرآن الکریم در راستای احیاء و توسعه فرهنگی غنی قرآنی در سطحی وسیع و به منظور رهنمون شدن جامعه به سوی نور، موضوع تعلیم را به عنوان یک امر واجب و تکلیف الزامی تلقی نموده و با تهیه و تدوین و ارائه طرح های قرآنی، درصدد ایفای این وظیفه خطیر برآمده است.

یکی از فعالیتهای مهمی که نقش چشمگیری در جذب مردم به سوی قرآن دارد برگزاری آزمون های عمومی حفظ قرآن کریم مصوب ستاد راهبری طرح ملی حفظ قرآن کریم است.

معاونت آموزش و سنجش سازمان دارالقرآن الکریم که با تهیه ده ها طرح تفصیلی آموزشی همواره سعی کرده است تا با تمام توان در جهت نیل به این هدف مقدس گام بردارد، این بار با ارائه طرح **تربیت ممتحن آزمون های حفظ عمومی قرآن کریم** تلاش دارد از طریق تربیت ممتحنین ماهر و کارآموده های قرآنی، گامی بلند در مسیرانجام صحیح این آزمون ها برداشته شود.

سازمان دارالقرآن الکریم

معاونت آموزش و سنجش

* اهداف طرح:

- ۱) یکسان نمودن روش‌های آزمون و جلوگیری از اعمال سلیقه‌های فردی.
- ۲) تربیت کادر ممتحنی مجرب برای آزمون در سطح استانها.
- ۳) ارتقاء سطح علمی، تخصصی و فنی ممتحنان در سطح استانها.
- ۴) کارورزی عملی متعلمان.
- ۵) کادرسازی و سطح‌بندی ممتحنان قرآن در سراسر کشور.

* چکیده طرح :

طی اجرای این طرح، علاقمندان به ارزیابی بخش حُسن حفظ در آزمون‌های حفظ عمومی قرآن کریم، پس از احراز شرایط گزینش، با توجه به رشته قبولشده در « ۱۶ ساعت آموزش » شرکت نموده و ضمن آشنایی با استانداردهای موجود در امر ممتحنی و انجام کارورزی‌های متعدد و شرکت در آزمون پایانی، طریقه صحیح و یکسان ممتحنی را در بخش حُسن حفظ فرا خواهند گرفت.

شرکت کنندگان در دوره در صورت کسب حد نصاب نمرات در رشته مربوطه گواهینامه مرتبط را دریافت خواهند نمود.

* مشخصات کلی طرح:

۱- نام طرح: دوره تربیت ممتحن عمومی آزمون عمومی حفظ قرآن کریم

۲- مدت طرح: ۲ روز

۳- مقطع زمانی: در طول سال

۴- پیش‌نیاز: حفظ کل قرآن.

۵- گستره طرح: سراسر کشور.

۶- ممل تشکیل طرح: با توجه به اعلام آمادگی استان جهت برگزاری دوره .

۷- ممتوای آموزشی: آسیب شناسی و کارورزی مباحث مربوط به ممتحنی حسن حفظ.

۸- مجری طرح: سازمان دارالقرآن الکریم و ادارات کل تبلیغات اسلامی استانها

۹- شکل اجرا: به صورت حضوری

۱۰- گروه هدف (مفاطبان): واجدین شرایط پذیرش

۱۱- تعداد ساعات دوره و آزمون (ارزش آموزشی): ۱۶ ساعت

* شرایط شرکت کنندگان

- ۱- التزام عملی به موازین شرع مقدس اسلام و اعتقاد به نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران.
- ۲- رعایت ظواهر و پوشش اسلامی متناسب با شأن ممتحنی آزمون قرآن کریم.
- ۳- دارا بودن حداقل مدرک تخصصی درجه ۳ حفظ کل قرآن (در طرح اعطای مدرک تخصصی به حفاظ) یا قبولی در آزمون‌های ورودی معادل حفظ قرآن.
- تبصره ۱:** حافظان کل قرآن که دارای رتبه‌های ممتاز (۱ تا ۵) در مسابقات سراسری سازمان اوقاف و امور خیریه یا دارای رتبه‌های ممتاز (۱ تا ۳) در مسابقات دانشجویان در مرحله ملی هستند نیز می‌توانند با ارائه مدرک مربوطه در دوره شرکت نمایند.
- تبصره ۲:** در صورت تقاضای بیش از ظرفیت، اولویت با کسانی خواهد بود که حداقل، مدرک تخصصی درجه ۳ و سابقه ممتحن در آزمون حفظ و قرائت که به تأیید اداره کل تبلیغات اسلامی استان رسیده باشد را دارا باشند.
- ۵- داشتن حداقل مدرک تحصیلی دیپلم.
- ۶- داشتن حداقل ۲۰ و حداکثر ۵۰ سال سن.

بودجه بندی محتوای دوره

جلسه	موضوع تدریس
اول	تشریح کلیات آیین نامه حفظ عمومی تفاوت آزمون‌های عمومی و تخصصی حفظ نحوه پرسش و امتیازدهی سوالات درک معنا نحوه امتیازدهی فصاحت
دوم	نحوه انتخاب سوال نحوه پرسش و هدایت حافظ نحوه امتیازدهی
سوم	کارروزی انتخاب سوال، هدایت و امتیازدهی صحت حفظ کارروزی پرسش و امتیازدهی درک معنا
چهارم	کارروزی انتخاب سوال، هدایت و امتیازدهی صحت حفظ کارروزی امتیازدهی فصاحت
پنجم	کارروزی انتخاب سوال، هدایت و امتیازدهی صحت حفظ
ششم	کارروزی انتخاب سوال، هدایت و امتیازدهی صحت حفظ
هفتم	کارروزی انتخاب سوال، هدایت و امتیازدهی صحت حفظ
هشتم	آزمون نهایی

* آزمون پایانی دوره

ارزیابی پایانی عملی طبق ضوابط ذیل انجام خواهد گرفت:

در این آزمون متعلمان به ۱۰ تلاوت حافظان که قبلا توسط اساتید، امتیازدهی شده است امتیاز خواهند داد و ارزیابی صحیح هر تلاوت (حداکثر ۲ نمره) برای متعلمان در بر خواهد داشت. شرط قبولی در آزمون آن است که علاوه بر تطابق (حداکثر تا ۲ نمره اختلاف) امتیاز نهایی آنان با امتیاز مبنا، حداقل ۸۰ درصد اشتباهات حافظان را به درستی تشخیص داده باشند. **تبصره:** تجدیدشدگان می‌توانند حداکثر در یک آزمون تجدیدی شرکت نمایند و در صورت عدم قبولی می‌بایست از ابتدا در دوره شرکت نمایند. تلاوت های آزمون و امتیازات مبنا توسط دبیرخانه طرح مستقر در سازمان دارالقرآن الکریم مشخص خواهد شد.

آزمون‌های حفظ عمومی قرآن کریم در سه بخش شامل «حُسن حفظ»، «فصاحت» و «درک معنا» به شرح ذیل برگزار خواهد شد:

حُسن حفظ: در این بخش، صحت محفوظات حافظان تمامی مقاطع، مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.
فَصاحت: در آزمون‌های مقاطع چهارم و بالاتر، علاوه بر آزمون «حُسن حفظ»، توانایی شرکت‌کنندگان در آزمون در تلفظ عربی صحیح و متمایز حروف و حرکات نیز مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.
درک معنا: در مقاطع چهارم و بالاتر، علاوه بر آزمون «حُسن حفظ» و «فصاحت»، شرکت‌کنندگان در آزمون باید در بخش «درک معنا» نیز حد نصاب لازم را کسب نماید.
 بدین منظور در هر یک از این مقاطع از عبارات و آیات اجزای همان مقطع بر مبنای واژگان پُرکاربرد قرآن کریم - به تناسب هر مقطع - سؤال‌هایی از سوی ممتحن حُسن حفظ، به صورت «شفاهی» مطرح خواهد شد. که قبولی در آزمون و اخذ مدرک عمومی حفظ منوط به کسب حد نصاب نمره در این ماده از آزمون‌ها نیز خواهد بود.

تبصره: منبع آزمون درک معنا، شامل لغات و عبارات پرکاربرد ترجمه‌های فارسی قرآن کریم می‌باشد و در همین خصوص جزوه‌ای از سوی دبیرخانه مرکزی تهیه شده که آزمون درک معنا صرفاً از این جزوه خواهد بود.

ضوابط ارزیابی و حد نصاب‌های قبولی در آزمون‌های حفظ عمومی به تفکیک مواد سه‌گانه آزمون					
حد نصاب هر بخش			تعداد سؤال	رشته	مقطع
درک معنا (از ۲۵ امتیاز)	فصاحت (از ۲۵ امتیاز)	حُسن حفظ (از ۱۰۰ امتیاز)			
---	---	۸۵	۲	جزء ۱	اول
---	---	۸۵	۲	جزء ۲	دوم
---	---	۸۵	۲	جزء ۳	سوم
۱۵	۱۰	۷۰	۲	جزء ۵	چهارم
۱۵	۱۰	۷۰	۳	جزء ۷	پنجم
۱۵	۱۰	۷۰	۳	جزء ۱۰	ششم
۱۵	۱۰	۷۰	۵	جزء ۱۵	هفتم
۱۵	۱۰	۷۰	۷	جزء ۲۰	هشتم
۱۵	۱۰	۷۰	۸	جزء ۲۵	نهم
۱۵	۱۰	۷۰	۱۰	جزء ۳۰	دهم

نکات حائز اهمیت:

۱. در مقاطع اول تا سوم حد نصاب قبولی، کسب امتیاز ۸۵ از ۱۰۰ می باشد.
۲. شرط قبولی در مقاطع چهارم تا دهم - علاوه بر کسب حدنصاب هر یک از رشته‌های (حسن حفظ، فصاحت و درک معنا) - کسب امتیاز ۱۰۰ از ۱۵۰ می باشد.
۳. هر یک از سؤالات حسن حفظ مشتمل بر ۸ سطر از مصحف ۱۵ سطری با رسم الخط «عثمان طه» می باشد.
۴. سؤالات بخش درک معنا (از محفوظات حافظ) در هر مقطع، تعداد ۵ سؤال ۵ نمره‌ای می باشد.
۵. انصراف از پاسخگویی به یک سؤال به معنی ثبت نمره صفر یا مردودی در آن رشته خواهد بود.

نکات مربوط به هدایت حافظ

۱. لازم است عبارت ابتدایی هر سؤال به میزانی که برای حافظ قابل تشخیص باشد، تلاوت شود.
 ۲. ذکر شماره صفحه از سوی ممتحن ضروری است.
 ۳. در سؤالاتی که از ابتدای سوره آغاز می شود ذکر نام سوره توسط ممتحن کفایت نموده و به تلاوت عبارت ابتدایی سوره توسط ممتحن، نیازی نیست.
 ۴. اگر حافظ در ابتدا یا خلال آیه پس از مکث، موفق به ادامه تلاوت نشود، ممتحن عبارت بعدی را تلاوت می کند و در ستون کلمات کسر امتیاز می شود.
 ۵. در صورت اتمام سؤال در خلال آیه، تلاوت حافظ در اولین موضع وقف، قطع می شود؛ مگر آنکه تلاوت برای رسیدن به محل وقف مناسب، طولانی شود.
 ۶. در اشتباهات مربوط به کلمه، کلمات و آیات، ممتحن تنها یک بار تذکر می دهد و در صورت تصحیح نکردن حافظ، ممتحن آن را تصحیح می کند.
- تذکر ۱: اگر یک حرف یا اعراب در یک کلمه تغییر کند نیازی به تذکر از سوی ممتحن نیست
- تذکر ۲: برای تذکر اشتباهات در کلمه، عبارت و آیات، ممتحن تا قبل از کلمه یا عبارت اشتباه را تلاوت می کند. ولی در صورت مکث، ممتحن نباید قسمت قبلی را تکرار کند.
۷. اگر حافظ در ابتدای سؤال مکث کند و مشخص شود که نمی تواند تلاوت نماید، ممتحن ابتدا باید عبارت خوانده شده را مجدد قرائت کند و در صورت عدم یادآوری حافظ عبارت جدید و امتیاز آن را کسر می نماید.
 ۸. ممتحن نباید اشکالات حافظ را پیش از اولین وقف به او متذکر شود؛ مگر آن که تلاوت تا محل مناسب برای وقف، طولانی باشد.
 ۹. اگر حافظ در ابتدای سوره ای که دارای حروف مقطعه است، سوره دیگری را تلاوت نموده و وقف کند، ممتحن صبر می کند تا عبارت بعد نیز تلاوت شود تا بتواند نوع اشتباه (کلمه، عبارت یا انتقال به دور) را تشخیص دهد.
 ۱۰. در مواردی که نیاز است یک عبارت توسط ممتحن تلاوت شود، میزان تلاوت باید به اندازه یک سطر باشد. به عنوان مثال در مورد آیات کوتاه جا افتاده که مجموع آن ها کمتر از یک سطر است، تمام آیات در هدایت خوانده می شوند.

نحوه امتیازدهی بخش صحت حفظ (۱۰۰ امتیاز)

❖ موارد کلی

- ۱- مبنای اصلی در بخش صحت حفظ، ظاهر و رسم الخط کلمات است؛ به عنوان مثال، «فِجاً» و «یَقُومُ» هر کدام یک کلمه و «فِی مَاءٍ» و «یَأْخُذُ» هر کدام یک عبارت به حساب می آیند.
- ۲- اشتباهات حافظ در یک نفس مجموعاً یک اشتباه محاسبه می شود.
- ۳- در صورتی که حافظ در تلاوت مجدد موضعی که توسط ممتحن تصحیح شده است، مرتکب اشتباه شود، اشتباه او محاسبه نمی شود.
- ۴- اشتباه در اشتباه باعث کسر امتیاز مجدد نشده و یک اشتباه محسوب می شود، به عنوان مثال اگر انتقال به نزدیک یا دور رخ دهد و حافظ در کلمات همان آیه ای که به اشتباه منتقل شده نیز اشتباه تلاوت کند، تنها امتیاز انتقال از او کسر می شود و اشتباه دوم لحاظ نمی شود. این بند در خصوص اشتباه در کلمه نیز صدق می کند.
- ۵- چنانچه حافظ پس از تذکر ممتحن، مرتکب اشتباه دیگری در تلاوت شود، صرفاً اشتباه اول ملاک کسر امتیاز است و کسر امتیاز آن در ستون عدم تصحیح اشتباه اول درج خواهد شد.
- ۶- اگر حافظ پس از اشتباه و قبل از تذکر ممتحن برای تصحیح اشتباه خود، قطعه تلاوت شده را مجدداً تلاوت کند و مرتکب اشتباه دیگری شود، ملاک کسر امتیاز، اشتباه بزرگ تر خواهد بود؛ مثلاً اگر حافظ ابتدا به آیات دور منتقل شود سپس برای تصحیح به آیه نزدیک منتقل شود، انتقال به آیات دور برای وی منظور خواهد شد.
- ۷- چنانچه ممتحن در حین تلاوت حافظ متوجه اشتباه او نگردد و قبل از اتمام تلاوت آن سؤال متوجه خطای خود شود، درخواست تکرار تلاوت موضع اشتباه را می نماید و چنانچه تلاوت به پایان رسیده، در ستون تصحیح با تذکر همان اشتباه کسر امتیاز صورت می گیرد. همچنین در مواقعی که ممتحن سهواً به جای تذکر اشتباه، صحیح آن را تلاوت نماید، در ستون تصحیح با تذکر کسر امتیاز آن صورت می گیرد.
- ۸- چنانچه در پایان سطور تعیین شده سؤالی، تنها یک کلمه ابتدایی آیه بعدی مانده باشد و حافظ به آیه دیگری منتقل شود، فقط نمره منفی اشتباه کلمه محسوب شده و امتیاز منفی برای انتقال منظور نمی شود.
- ۹- اگر حافظ، سؤالی را پاسخ ندهد مردود شده تغییر سؤال، ممنوع است.
- ۱۰- حداکثر امتیاز منفی در یک سؤال در هر مقطع حاصل تقسیم ۱۰۰ بر تعداد سؤالات است.

جدول موارد کسر امتیاز در بخش حسن حفظ

	تصحیح نکردن حافظ: کسر ۰/۵ امتیاز	تبدیل حرکت کوتاه به کشیده غیر همجنس: کسر ۱ « امتیاز
<p>* منظور از حرف در این بخش، حروف الفبا است و کلماتی که در دستور زبان عربی حرف تلقی می‌شوند، نظیر (عَی، عَی، اِلی، عَن) را شامل نمی‌شود و کسر امتیاز بروز اشکال در این‌گونه کلمات، در ستون کلمه صورت می‌پذیرد.</p> <p>* اگر حرکت کوتاه به حرکت کوتاه دیگر تبدیل شود، به ازاء هر تبدیل حرکت، فقط (۰/۵) امتیاز کسر می‌شود؛ مانند تبدیل «عِبَادٌ» به «عِبَادِ»، «أَنْتَ» به «أَنْتِ».</p> <p>* اگر حرکت کشیده به حرکت کشیده دیگری تبدیل شود، به ازای هر تبدیل حرکت، فقط (۰/۵) امتیاز کسر می‌شود؛ مانند تبدیل «لَهُو» به «لَهُا»، «تَأْتُوا» به «تَأْتَا».</p> <p>* اگر حرکت کوتاه به حرکت کشیده هم‌جنس خود یا بالعکس تبدیل شود، (۰/۵) امتیاز کسر خواهد شد؛ مانند تبدیل «قَالَ» به «قَالَا»، «رَبِّي» به «رَبِّ» و بالعکس.</p> <p>* اگر سکون به حرکت کوتاه یا حرکت کشیده یا بالعکس تبدیل شود، فقط (۰/۵) امتیاز کسر می‌شود؛ مانند تبدیل «هُمْ» به «هُمَا»، «عَلَيْكُمْ» به «عَلَيْكُم»، «هُمْ» به «هُم»، «كَيْسًا» به «كَيْسَا» و بالعکس.</p> <p>* اگر حرکت کوتاه به حرکت کشیده غیر هم‌جنس خود یا بالعکس تبدیل شود، (۱) امتیاز کسر می‌شود؛ مانند تبدیل «قَالَ» به «قَالُوا»، «قَاتُوا» به «قَاتِ»، «كُتِبْنَا» به «كُتِبْنَا».</p> <p>* اگر تشدید، حذف یا اضافه شود (۰/۵) امتیاز کسر خواهد شد.</p> <p>* یک حرف در ضمائر، یک حرف در موصولات، حرف مضارعه و موارد مشابه، هنگام تبدیل و تغییر به‌عنوان حرف تلقی می‌شوند؛ مانند تبدیل «مِنْهُمْ» به «مِنْكُم»، «مِنْهُ» به «مِنْكَ»، «أَلَيْسَ» به «أَلَيْسِي»، «تَقْفِرُ» به «تَقْفِرِي».</p> <p>* هر حرف به همراه حرکت خود، مجموعاً یک حرف حساب می‌شود و فقط (۰/۵) امتیاز کسر می‌شود؛ مانند تبدیل «مِنْكَ» به «مِنْهُ» و بالعکس.</p> <p>* اگر در یک کلمه، دو حرف، دو حرکت یا یک حرف و یک حرکت اشکال پیدا کند، کسر امتیاز در ستون کلمه انجام می‌شود؛ مانند تبدیل «ضَرَبَ» به «ضَرَبِ» و یا تبدل «بِقَادِرِ» به «بِقَادِرْ».</p> <p>تذکر ۱: مواردی از قبیل وقف به حرکت، وصل به سکون، اشتباه در اشباع یا عدم اشباع ضمیر مانند اشباع در «بِرَضَةٍ» و عدم اشباع در «بِقِيَّةِ مَهَائَا»، تبدیل حرکت خارج از طریق مورد قرائت مانند «ضَعُفٌ» و «ضَعْفًا» هر کدام باعث کسر (۰/۵) امتیاز توسط ممتحن حُسن حفظ می‌شود.</p> <p>تذکر ۲: در مواردی که قرائت حافظ به دلیل تغییر در مخرج حرف نظیر «تَأْتُونَ» به «تَأْتُونِ» و بالعکس یا نارسایی در تلفظ آن دارای ابهام باشد یا فرش الحروف روایت حفص در «بِضُطِّ»، «بِضُطَّةً»، «الْمُضْطَبَّرُونَ»، «بِضْطَبَّرِ»، اشمام «لَأَتَمَّتَا»، اماله «مَجْزِيهَا»، سکت‌های چهارگانه و ادغام‌های خاص رعایت نشود، امتیازی کسر نمی‌شود.</p>		

الف) اشتباه در حرکات و حروف (حذف، اضافه، جابجایی و تغییر)

ب) اشتباه در یک کلمه (حذف، اضافه، جابجایی و تغییر)	۱- تصحیح فوری توسط حافظ: کسر ۰/۲۵ امتیاز	<p>مواردی که در قرآن کریم به صورت ترکیبی از حروف و کلمه یا دو یا چند کلمه آمده با توجه به رسم الخط قرآن، در این آیین نامه به منزله یک کلمه محسوب می‌شود؛ مانند فَلْيَتَاَوَّلْنَ، فَسَيَكْفِيكَهُمْ، فَأَسْقِنَا كُؤُةً.</p> <p>* اگر در جابه‌جایی حروف، ریشه کلمه تغییر کند، کسر امتیاز در بخش کلمه صورت می‌گیرد؛ مانند تبدیل «يَعْمَلُونَ» به «يَعْمَلُونَ»، «نَصِير» به «بَصِير».</p> <p>* اضافه یا کاستی «یک حرف و یک کلمه» کنار هم در امتیازدهی به منزله یک کلمه محاسبه می‌شود و کسر امتیاز مربوط به آن در ستون کلمه لحاظ خواهد شد؛ مانند: «هَذِهِ أَمْهَامٌ وَ عَزْثٌ» به جای «و قَالُوا هَذِهِ أَمْهَامٌ وَ عَزْثٌ» و بالعکس.</p> <p>* * هر یک از حروف مقطعه (تک‌حرفی یا بیشتر) یک کلمه محسوب می‌شود و اختلال در کل یا بعضی از حروف آن، موجب کسر امتیاز در ستون کلمه می‌گردد.</p> <p>تذکر: در ابتدای سوره شوری، هر یک از «حَم» و «عَسَى» یک کلمه محسوب می‌شوند.</p> <p>* جابجایی دو کلمه با هم تنها در جایی که دو کلمه پیوسته و بدون هیچ فاصله‌ای باشند در ستون کلمه محسوب می‌شود؛ مانند تبدیل «وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ» به «وَاللَّهُ عَكِيمٌ عَلِيمٌ».</p> <p>* در صورتی که کلمه‌ای به جای حرفی خوانده شود و یا بالعکس، کسر امتیاز در ستون کلمه لحاظ می‌گردد.</p>
	۲- تصحیح حافظ پس از تذکر ممتحن: کسر ۰/۵ امتیاز	<p>* منظور از کلمات، بیش از یک کلمه تا حداکثر یک سطر است؛ مانند «وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» به جای «وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» یا «وَاللَّهُ خَيْرٌ يَا تَعْمَلُونَ» به جای «وَاللَّهُ يَا تَعْمَلُونَ بَصِير».</p> <p>* جابجایی یک کلمه با یک عبارت مانند تبدیل «وَاللَّهُ يَا تَعْمَلُونَ خَيْرٌ» به «وَاللَّهُ خَيْرٌ يَا تَعْمَلُونَ» و یا جابجایی دو کلمه که بین آن حرف یا کلمه یا کلمات دیگری است مانند تبدیل «شَعْمًا وَ لَأَضْرًا» به «ضْرًا وَ لَأَشْعًا» باعث کسر امتیاز در ستون کلمات خواهد شد.</p> <p>* بَشْمَلَهُ در ابتدای سوره‌ها در حکم عبارت است.</p> <p>* در صورتی که کلمه‌ای به جای عبارت خوانده شود یا بالعکس، کسر امتیاز در ستون عبارت لحاظ می‌گردد.</p>
	۳- تصحیح نکردن حافظ: کسر ۱ امتیاز	<p>* اگر حافظ پس از طرح سؤال از سوی ممتحن قرائت خود را پس از استعاذه و بسمله آغاز کند سپس از ممتحن بخواهد که سؤال را تکرار کند در بخش کلمات از او کسر امتیاز می‌شود</p>
ج) اشتباه در کلمات (حذف، اضافه، جابه‌جایی و تغییر)	۱- تصحیح فوری توسط حافظ: کسر ۰/۲۵ امتیاز	<p>* منظور از کلمات، بیش از یک کلمه تا حداکثر یک سطر است؛ مانند «وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» به جای «وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» یا «وَاللَّهُ خَيْرٌ يَا تَعْمَلُونَ» به جای «وَاللَّهُ يَا تَعْمَلُونَ بَصِير».</p> <p>* جابجایی یک کلمه با یک عبارت مانند تبدیل «وَاللَّهُ يَا تَعْمَلُونَ خَيْرٌ» به «وَاللَّهُ خَيْرٌ يَا تَعْمَلُونَ» و یا جابجایی دو کلمه که بین آن حرف یا کلمه یا کلمات دیگری است مانند تبدیل «شَعْمًا وَ لَأَضْرًا» به «ضْرًا وَ لَأَشْعًا» باعث کسر امتیاز در ستون کلمات خواهد شد.</p> <p>* بَشْمَلَهُ در ابتدای سوره‌ها در حکم عبارت است.</p> <p>* در صورتی که کلمه‌ای به جای عبارت خوانده شود یا بالعکس، کسر امتیاز در ستون عبارت لحاظ می‌گردد.</p>
	۲- تصحیح حافظ پس از تذکر ممتحن: کسر ۰/۷۵ امتیاز	<p>* منظور از کلمات، بیش از یک کلمه تا حداکثر یک سطر است؛ مانند «وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» به جای «وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» یا «وَاللَّهُ خَيْرٌ يَا تَعْمَلُونَ» به جای «وَاللَّهُ يَا تَعْمَلُونَ بَصِير».</p> <p>* جابجایی یک کلمه با یک عبارت مانند تبدیل «وَاللَّهُ يَا تَعْمَلُونَ خَيْرٌ» به «وَاللَّهُ خَيْرٌ يَا تَعْمَلُونَ» و یا جابجایی دو کلمه که بین آن حرف یا کلمه یا کلمات دیگری است مانند تبدیل «شَعْمًا وَ لَأَضْرًا» به «ضْرًا وَ لَأَشْعًا» باعث کسر امتیاز در ستون کلمات خواهد شد.</p> <p>* بَشْمَلَهُ در ابتدای سوره‌ها در حکم عبارت است.</p> <p>* در صورتی که کلمه‌ای به جای عبارت خوانده شود یا بالعکس، کسر امتیاز در ستون عبارت لحاظ می‌گردد.</p>
	۳- تصحیح نکردن حافظ: کسر ۱/۵ امتیاز	<p>* منظور از کلمات، بیش از یک کلمه تا حداکثر یک سطر است؛ مانند «وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» به جای «وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» یا «وَاللَّهُ خَيْرٌ يَا تَعْمَلُونَ» به جای «وَاللَّهُ يَا تَعْمَلُونَ بَصِير».</p> <p>* جابجایی یک کلمه با یک عبارت مانند تبدیل «وَاللَّهُ يَا تَعْمَلُونَ خَيْرٌ» به «وَاللَّهُ خَيْرٌ يَا تَعْمَلُونَ» و یا جابجایی دو کلمه که بین آن حرف یا کلمه یا کلمات دیگری است مانند تبدیل «شَعْمًا وَ لَأَضْرًا» به «ضْرًا وَ لَأَشْعًا» باعث کسر امتیاز در ستون کلمات خواهد شد.</p> <p>* بَشْمَلَهُ در ابتدای سوره‌ها در حکم عبارت است.</p> <p>* در صورتی که کلمه‌ای به جای عبارت خوانده شود یا بالعکس، کسر امتیاز در ستون عبارت لحاظ می‌گردد.</p>

د) عدم رعایت ترتیب آیات و جابه‌جایی آن‌ها

<p>تصحیح حافظ پس از تذکر ممتحن: کسر ۱ امتیاز</p> <p>تصحیح فوری توسط حافظ: کسر ۰/۲۵ « آیه باشد: امتیاز</p> <p>اگر جافنادگی و یا برگشت به قبل در حد یک</p>	<p>تصحیح نکردن حافظ: کسر ۳ « امتیاز</p> <p>تصحیح حافظ پس از تذکر ممتحن: کسر ۰/۲۵ « امتیاز</p> <p>تصحیح فوری توسط حافظ: کسر ۰/۲۵ « امتیاز</p> <p>اگر جافنادگی یا برگشت به قبل بیش از یک آیه باشد:</p>
<p>* در انتقال به آیات قبل، چنانچه حافظ بعد از تلاوت آیه‌ای، آیه قبل آن را تلاوت نماید مثلاً بعد از تلاوت آیه بیستم سوره‌ای آیه نوزدهم را تلاوت کرد انتقال در حد یک آیه است؛ و اگر ماقبل آن را تلاوت کرد انتقال بیش از یک آیه محسوب می‌شود.</p> <p>* چنانچه حافظ پس از تلاوت آیه‌ای به ابتدای همان آیه برگردد، اصل بر آن است که قصد تکرار دارد. مگر آن‌که قرینه‌ای مانند طولانی بودن آیه وجود داشته باشد؛ در این صورت عبارت محسوب خواهد شد.</p> <p>* منظور از انتقال به آیه یا آیات قبل یا بعد، فقط در مورد ابتدای آیات است و در صورت ایجاد اشتباه در خلال آیه، انتقال محسوب نمی‌شود و در ستون کلمات کسر امتیاز خواهد شد.</p> <p>* اگر حافظ در خلال آیاتی که ابتدای آن‌ها حداقل در حد دو کلمه اول آیه باهم مشابه است، دچار اشتباه شود، کسر امتیاز در ستون کلمات انجام خواهد شد؛ مانند قرائت «اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ...» به جای «اللَّهُ الَّذِي يُرِيهِمُ الرِّيَاحَ...»</p> <p>* جا انداختن آیه و یا آیات در حد یک سطر یا کمتر از یک سطر، باعث کسر امتیاز در ستون کلمات می‌شود.</p> <p>* چنانچه مجموع آیات کوتاه جافنادده، بیش از یک سطر باشند، انتقال به دور محسوب می‌شود.</p> <p>* اگر حافظ یک آیه بیش از یک سطر را تلاوت نکند و ممتحن تمام آیه را کمک کند، به ازای هر سطر «۱/۵» امتیاز کسر می‌شود.</p>	

▪ ضوابط ارزیابی و کسر امتیاز در بخش «فصاحت» (۲۵ نمره):

ردیف	نوع اشتباه	کسر امتیاز (بار اول)	کسر امتیاز (در صورت تکرار)	سقف کسر امتیاز
۱	تلفظ صحیح صداهای کوتاه و کشیده	۰/۲۵	۰/۲۵	برای همه صداهای حداکثر ۲/۵ نمره منفی
۲	تبدیل کامل حروف زیر به حرف دیگر و یا بالعکس (ث - ح - ذ - ص - ض - ط - ظ - ع - غ - و)	۰/۵	۰/۲۵	به ازاء هر حرف حد اکثر ۲ نمره منفی

تذکر مهم: در این بخش تمامی سؤالات مورد ارزیابی قرار می‌گیرد و حد نصاب قبولی، کسب امتیاز ۱۰ از ۲۵ می‌باشد.

موارد کسر امتیاز:

۱- فصاحت حرکات: (تلفظ عربی حرکات)

اگر حافظ در طول تلاوت، صدای علامت‌های فتنه، کسره و ضمه را فارسی اداء کند یعنی حالت عربی را رعایت نکند و یا در کشش الف مدی مانند: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ» حرف «يَا» در اصطلاح، پُر حِجْم (به مانند فارسی) خوانده شود، به تشخیص داور برای هر مورد ۰/۲۵ و حداکثر تا ۲/۵ نمره کسر می‌گردد.

۲- تلفظ صحیح حروف (صفات و مخارج حروف)

اگر حرفی بطور کامل (بعلت عدم رعایت مخرج، صفت و یا هر دو) تبدیل به حرف دیگر شود (مانند: تبدیل حرف «همزه» به «عین» و بالعکس و یا حرف «هَاء» به «هَاء» و بالعکس و ...)، به ازای هر مورد تبدیل، ۰/۵ نمره و در صورت تکرار هر مورد، ۰/۲۵ نمره کسر می‌گردد و برای هر حرف، به طور جداگانه در طول تلاوت، حداکثر ۲ نمره کسر می‌گردد (یعنی برای حرف «عین» تا ۲ نمره و برای حرف «همزه» تا ۲ نمره و ...).

تبصره ۱- در صورت نقص در اداء صفات یا مخارج حروف نمره ای کسر نمی‌گردد. (به شرط عدم تبدیل حرفی به حرف دیگر)

تبصره ۲- اگر تبدیل حرفی به حرف دیگر ناشی از حُسْن حفظ باشد، مانند: «وَقَالَ» خوانده شود «فَقَالَ» و بالعکس، کسر نمره در اینگونه موارد در بخش حُسْن حفظ بوده و در بخش تجوید نمره‌ای کسر نمی‌گردد.

ضوابط ارزیابی و کسر امتیاز در بخش «درک معنا» (هر سؤال ۵ امتیاز):

- ۱- در هر مقطع آزمون درک معنا ۵ سؤال ۵ نمره‌ای پرسیده می‌شود که حد نصاب قبولی کسب امتیاز ۱۵ می‌باشد.
- ۲- سؤالات درک معنا باید بر اساس جزوه طراحی شده از سوی دبیرخانه پرسیده شود. (این جزوه از طریق سامانه (hefz.telavat.ir) قابل دریافت است)
- ۳- عبارات مربوط به سؤالات درک معنا می‌بایست از همان عبارات سؤالات بخش حُسن حفظ، به صورت شفاهی طرح گردد.
- تذکره: به جهت رعایت تمرکز حافظ در پاسخگویی به سؤالات حُسن حفظ، ضروری است سؤالات درک معنا پس از اتمام سؤالات حُسن حفظ طرح گردد.**
- ۴- محل درج امتیاز رشته درک معنا در فرم جداگانه پیش بینی شده است.
- ۵- چنانچه فقط بخش یا بخش‌هایی از پاسخ، صحیح باشد، میزان کسر امتیاز بنا به تشخیص ممتحن خواهد بود. بدین نحو که حافظ به چه میزان از سؤال پاسخ اشتباه داده است به همان نسبت از نمره حافظ کسر می‌گردد. برای مثال اگر حافظ نتواند به نیمی از سؤال پاسخ دهد، ۲/۵ نمره از او کسر می‌شود.
- ۶- امکان جایگزینی در سؤالات درک معنا وجود نخواهد داشت.
- ۷- حداکثر مدت زمان لازم برای پاسخگویی به هر سؤال درک معنا، یک دقیقه می‌باشد.

تذکره: پیوستگی و ناپیوستگی اجزاء و سوره در آزمون:

- ۱- در مقطع اول (حفظ یک جزء) مجموع سوره‌ها یا صفحات غیرمتوالی از سراسر قرآن به اندازه حجم یک جزء قرآن کریم (۲۰ صفحه) قابل قبول خواهد بود که در مجموع ۱۶ سطر از حافظ پرسیده می‌شود.
- ۲- آزمون‌های دو جزء و بالاتر پیوسته یا ناپیوسته (حداکثر در دو بخش متوالی و پیوسته) خواهد بود. به طور مثال چنانچه داوطلبی در رشته دو جزء ناپیوسته شرکت نموده، ضرورت دارد محفوظات خود را صرفاً در دو بخش که هریک پیوسته هستند، ارائه نماید.

فرم های ارزیابی آزمونهای فصاحت و درک معنا
«ویژه طرح آزمونهای حفظ عمومی»

نام و نام خانوادگی حافظ : کد ملی:
استان :

فرم ارزیابی فصاحت (۲۵) امتیاز		
جمع نمره منفی	توضیح اشکالات	عنوان
		تلفظ صحیح حروف سقف کسر امتیاز برای هر حرف (۲-) نمره
		فصاحت حرکات سقف کسر امتیاز برای کل صداها (۲.۵-) نمره
امتیاز نهایی به عدد :		امتیاز نهایی به حروف :

فرم ارزیابی درک معنا (۲۵) امتیاز			
جمع امتیاز (از ۵)	نمره منفی	توضیح اشکالات	کد سؤال (جزوه درک معنا)
جمع امتیازات منفی			
امتیاز نهایی به عدد :		امتیاز نهایی به حروف :	

فرم ارزیابی حسن حفظ (۱۰۰ امتیاز)

نام و نام خانوادگی حافظ:		استان:		شهرستان:		نام مرکز آزمون:		تاریخ آزمون:				
جمع امتیازات منفی	سؤالات			اشباه کلمه‌ای		اشباه در عبارات		جانداخن آیه		جانداخن آیات		۱-۳
	۱-۳	۴-۶	۷-۹	عدم تصحیح	تصحیح	عدم تصحیح	تصحیح	عدم تصحیح	تصحیح	عدم تصحیح	۰/۵	
				یا تذکر	فوری	یا تذکر	فوری	یا تذکر	فوری	یا تذکر		
				۱	۰/۲۵	۱/۵	۰/۲۵	۱	۰/۲۵	۱/۵	۰/۲۵	۱
												۲
												۳
												۴
												۵
												۶
												۷
												۸
												۹
												۱۰

نام و نام خانوادگی ممتحن
امضاء
تاریخ